

מאוצרות הפרשה

עכו"ם מטמאין באוהל, כי ישראל היא בבחינת קדושה, ולכן כשמתלקת ממנו הקדושה, כל הקליפות מתקבצות יחד ובאים עליו. והוא הטעם עצמו במה שלפנינו, כי לצד שהקדשים ישנם במעלה שאין למעלה הימנו, וכשעובר זמנם, מסתלקת הקדושה ושורה עליהם טומאה גדולה שכורתת את הנפש האוכלתה, משא"כ בטומאת אכילת שאר איסורין נבילות וטריפות, שאין כח בטומאה ההיא להכרית הנפש, ומתטהרת במלקות. (דשן ביתך)

לא תגנובו (יט, יא)

אזהרה לגנוב ממוון, אבל "לא תגנוב" בעשרת הדברות אזהרה לגנוב נפשות (רש"י). שואל רבי נתן גשטטר זצ"ל, מהיכן רש"י למד שכאן מדובר בממוון ובעשרת הדברות בנפשות? ותייך, בעשרת הדברות כתוב "לא תגנוב" ביחיד, וכאן "לא תגנובו" ברבים, שבכסף יכול לגנוב רק חצי פרוטה, ובצירוף שנים יש גזילה גמורה, וכמו בסדום "ותמלא הארץ חמס", שכל אחד לקח רק משהו [בר"ר פרק ל"א], והיינו "לא תגנובו", גם באופן של צירוף, שחצי שיעור אסור מן התורה. אבל בגנוב נפשות לא שייך חצי נפש, כי גונב אתה כולו, לכן נאמר בלשון יחיד. (שם)

ולא תשקרו איש בעמיתו (יט, יא)

מה נחשב "שקר" אצל גדולי ישראל? נוכל ללמוד מהסיפור הבא, שסיפר רבי בן ציון אבא שאול. בשנות בחרות, באחד הימים, נכנס רבי עזרא עטייה ראש ישיבת "פורת יוסף" לשיעור, ושאל את התלמידים "מי מכם יודע מהו ההבדל בין תלמיד חכם מופלג לתלמיד חכם גדול?" התלמידים ניסו כוחם בתשובה, לבסוף נענה ראש הישיבה ואמר: ההבדל ביניהם הוא כהבדל אמת לשקר! כשסיפר זאת רבי בן ציון, הוא הוסיף ואמר, כי במשך כמה ימים לאחר מכן, עוד רעד כל גופו מאותה הגדרה. (שם)

ולא תגזול (יט, יג)

סאה מלאה עוונות, מי מקטרג – גזל. [ויק"ר ל"ג – ג]

שואל היחפץ חיים, מדוע עוון גזל הוא החמור מכל העוונות, עד שדווקא הוא קופץ ומקטרג בראש? מסביר היחפץ חיים, למה זה דומה, לבעל חוב שפשט את הרגל, אך למרות זאת איש מנושיו לא יעזו לקחת את הכר שלמראשותיו ולגבותו בחובו. אך ברגע שאחד הנושים יעזו ויחטוף משהו מנכסי בעל החוב כדי להציל את חובו, מיד יצטרפו אליו שאר הנושים ויחטפו אף הם מכל הבא ליד. אכן, מהעוונות נבראים משחיתים ומקטרגים, אך מ"מ הם אינם מעיזים לקפוץ בראש ולקטרג, ומי כן מעז לקטרג? עוון הגזל, שהרי גזל יכול להימצא רק אצל מי שיש לו עזות פנים. ולכן גם המשחית שנברא ממנו הוא עז פנים, ומכאן ואילך מצטרפים שאר המקטרגים שנבראו משאר העוונות. (שם)

בצדק תשפוט עמיתך (יט, טו)

כמשמעו, הוי דן את כל האדם לכף זכות (רש"י). הסביר הישפת אמת, לפני שאתה הולך לדון את האדם, עליך להתבונן ב"כל האדם", לרדת אל שורשיו מילדות, להעמיק את צפונות נפשו. לחקור ועוד פעם לחקור בבעיותיו האישיות, בכישוריו, במצבו הכלכלי, ורק אחרי שתתבונן ב"כל האדם", יש לך את הזכות להכריע לכאן או לכאן. (שם)

אחרי מות שני בני אהרן בקרבנם לפני ה' וימותו (טז, א)

שואל רבי חיים פלאג'י, לכאורה המילה "וימותו" מיותרת, שהרי כתוב בתחילת הפסוק "אחרי מות"? ומתייך, לכאורה קשה, מצד אחד כתוב שבני אהרן מתו כי נכנסו שתויי יין, ומצד שני כתוב (דברים ט-כ) "ובאהרן התאנף ה' מאוד להשמידו", וכתב שם רש"י שהקב"ה כעס עליו בגלל מעשה העגל וביקש להענישו ב"כילוי בנים", אלא שמושה רבינו התפלל עליו והועילה תפילתו לכפר מחצה ורק שניים מבניו מתו, וא"כ לא מובן, אפוא, על מה בדיוק הם מתו, בגלל שאהרן עשה את העגל או בגלל שהם נכנסו שתויי יין למקדש? התשובה היא, באמת היתה גזירה על ארבעת בני אהרן שימותו בעוון עשיית העגל, אלא שמכוח תפילת משה התרצה הקב"ה להמית רק שניים מבניו. אלו שניים? דבר זה נקבע ע"י נדב ואביהוא עצמם, שעל ידי זה שנכנסו שתויי יין למקדש, היו השניים המומתים. לפי זה מבואר הפסוק היטב, "אחרי מות שני בני אהרן", בכל מקרה היו צריכים למות שניים מבניו, כי הוא עשה את העגל, ומדוע דווקא שניים אלו? על זה נאמר "בקרבנם לפני ה' וימותו". (דשן ביתך)

שם. באיוב פרק ל"ז "לזאת יחרד ליבי". ואיתא בחז"ל שנחרד כששמע שמתו שני בני אהרן וגרועים מטיטוס שנכנס ויצא בשלום מבית קדשי הקדשים, וצריך להבין מדוע דווקא איוב הוא זה שנחרד מהסיפור של שני בני אהרן? וי"ל שהנה הגמ' בסנהדרין נ"ב אומרת בטעם שמתו שני בני אהרן כי נדב אמר לאביהו מתי ימותו שני זקנים אלו (משה ואהרן) ואני ואתה ננהיג את הדור, אמר להם הקב"ה נראה מי קובר את מי. וצ"ב א"כ למה אביהו מת הרי רק נדב אמר? התשובה היא שאביהו שתק וזו סיבה מספיקה בשביל שימותו. והנה איתא בסנהדרין פרק חלק שג' היו באותה עצה של פרעה להשמיד את ישראל ואיוב שתק, לכן כששמע שאביהו מת על השתיקה הוא נחרד.

אשר יאכל כל דם ונתתי פני וגו' (יז, י)

ונתתי פני פירש"י פונה אני מכל עסקי ועוסק בו. ויש להבין למה נאמר דבר זה שהקב"ה פונה מכל עסקי לעסוק בו, דווקא באוכל דם וכי זו העבירה הכי חמורה שיש בתורה?

ויש לבאר עפ"י מה שכתב הרמב"ם בספר המצוות ל"ת ס"ג, כשיעשה אדם עבירה שאין בה תאוה ולא הנאה הרי זה מחלל את השם כי זה מכוון להכעיס בזה הענין ואין הנאה גשמית בזה.

ואיתא במכות כ"ג: ומה דם שנפשו של אדם קצה בו, הפורש ממנו מקבל שכר, גזל ועריות שנפשו של אדם מחמדתן על אחת כמה וכמה. וא"כ י"ל, כיון שהאוכל דם אין לו כל הנאה באכילתו ומ"מ אוכלו במזיד והתראה, אין זאת כי הוא עושה זאת כדי להכעיס, לפיכך נפנה הקב"ה כביכול מכל עסקיו כדי להפריע ממנו. (יקרא דאורייתא)

ונכרתה הנפש ההיא מעמיה (יט, ח)

שואל ה"אור החיים", מדוע חמור עונשו של כהן שאוכל קדשים חוץ לזמנם, שהוא כרת, יותר מאוכל נבילה טריפה ושקצים? ומתייך, דע, כי מן הטעם עצמו שאמרו בגמ' ב"מ (ק"ד:), ישראל מטמא באוהל ואין

"לא תלך רכיל בעמך" - הלשון הרע הוא חבר לא אמיתי!

רמאי אחד התחפש לעשיר גדול, והתהלך לו ברחוב בבגדים מפוארים ובראש מורם כאילו יש לו המון כסף. אנשים שהכירו אותו לא התקרבו אליו, כי הם ידעו את האמת, אבל אורח אחד שהגיע אל העיר ראה אותו וחשב שהוא באמת עשיר. כשהבחין הרמאי באורח שמסתובב ברחוב ואינו יודע לאן ללכת, הוא ניגש אליו ואמר לו בחיך רחב: "ברוך הבא! אולי אתה צריך עזרה? אני מוכן לעזור לך בכל מה שאתה זקוק לו: ללוות אותך, להראות לך איפה יש בית כנסת, מי גר בכל מקום, איפה החנויות והיכן יש מסעדה. יש לי מספיק זמן לעזור לך בכל". האורח שמח מאוד. איזה יופי! יהיה לו מלווה צמוד שיעזור לו ויראה לו את הכל! איזה אדם אדיב ונחמד! "תודה, תודה רבה!" הודה בהתרגשות לרמאי. התחילו השניים להסתובב בעיר. הרמאי הראה לאורח את העיר, ואת כל המקומות שחשוב לדעת עליהם – החנויות, בתי הכנסת ועוד. והנה הגיעו השניים למסעדה יקרה מאוד.

"אתה האורח שלי", אמר הרמאי לאורח בפנים מאירות, "בוא אני רוצה לכבד אותך בסעודה. נשב יחד במסעדה ונאכל ארוחה טעימה". השניים נכנסו למסעדה, והרמאי אמר לאורח: "אתה יכול להזמין כל מה שעולה בדעתך, כל מאכל שאתה אוהב. אתה יודע, אין לי בעיה לשלם". האורח היה נרגש מאוד, ולא ידע איך להודות למארח הנדיב שלו. הוא הזמין מנות יקרות מאוד: מיני בשרים משובחים, מרקים נדירים, תוספות עשירות, מנות ראשונות ואחרונות, לפתנים וגלידות – הכל מהסוג הכי יקר שיש שהוא אף פעם לא זכה לאכול. הרי המארח שלו ישלם הכל, אין לו בעיה... כשעמדו שניהם לסיים את הארוחה אמר הרמאי לאורח: "חכה פה רגע, עלי לצאת לכמה דקות. עוד מעט אחזור". יצא – ולא חזר.

אמר האורח: "מה פתאום?! זה לא אני! המארח שלי אמר שהוא ישלם!" "הוא שקרן, הוא לא ישלם", הסביר בעל הבית לאורח הנדהם. "אתה צריך לשלם, כי אתה הזמנת את הסעודה". עכשיו הבין האורח שה"מארח" שלו היה שקרן גדול, שרצה להנות מהסעודה המשובחת על חשבון של האורח התמים. לא היתה לו ברירה, והוא שילם הכל... נחשוב לרגע: **כשהשניים ישבו ואכלו ביחד – האורח חשב על הרמאי שהוא החבר הכי טוב שלו. אבל כשהגיע הזמן לשלם – אז הבין האורח שהרמאי הוא השונא הכי גדול שלו.**

ה"חפץ חיים" מסביר, שכך הוא הדבר במי שמקבל לשון הרע: בזמן שהחבר מספר לנו את הסיפור הרע, אנחנו חושבים שהוא החבר הכי טוב שלנו, רוצה לשתף אותנו בסיפורים מענינים, מגלה לנו את הסודות שלו... **אבל בעולם האמת, כשיהיה עלינו לשלם ולהעניש על ההנאה הזאת של שמיעת לשון הרע – שם נבין שלא היה זה חבר אמיתי.** לכן נזהר מאוד מלשמע ומלקבל לשון – הרע, ואז יהיה לנו טוב בעולם הזה ובעולם הבא.

ספירת העומר וברכת המזון – איזו מהן קודמת?

שאלה: בשבתות של שיעור קיץ שזמן סעודת שבת מתאחר, יש משפחות שמקבלות שבת מפלג המנחה ומתפללים מעריב מוקדם ואוכלים סעודת שבת מבעוד יום, וסופרים ספירת העומר לאחר הסעודה. והשאלה האם ספירת העומר קודמת לברכת המזון, או שמא ברכת המזון קודמת ואחר כך ספירת העומר, והאם יש חילוק בין ברכת המזון של שבת או של יום חול.

תשובה: הגר"ח פלאג'י בספרו 'מועד לכל חי' (סי' ב' סי"ג) דן בזה, וכתב שיש נוהגים לספור לפני שאוכלים את הפירות בסוף הסעודה כדי שתהיה להם תזכורת לספירה, שלא אוכלים מנה אחרונה עד שספרו. אבל כתב שהשאגת אריה (סי' כ"ב) כתב שיש להקדים ברכת המזון שהיא תדיר לספירת העומר. עוד כתב ה'שאגת אריה', שיש לחלק בין יום חול לשבת, שביום חול שאין חיוב לאכול פת וברכת המזון היא מצוה של רשות, בזה הרשות בידו להקדים איזה שירצה, או בהמ"ז או ספירה, אך בשבת שיש חיוב לעשות סעודת פת, נמצא שברכת המזון היא חובה וקודמת לספירת העומר משום תדיר, שספירת העומר זה רק ארבעים ותשע יום ולברכת המזון של חובה יש חמישים שבתות בשנה וגם ימים טובים, לכן זה נחשב תדיר.

אכן לדעת הגרעק"א סוף סי' תפ"ט יש להקדים מצוה שחיובה מן התורה למצוה דרבנן, ולפי דבריו גם ביום חול יש להקדים ברכת המזון אם אכל כדי שביעה שחיובו מן התורה, לפני ספירת העומר בזמן הזה שהיא דרבנן, וכן דעת הצ"ח ברכות מ"א, וחולקים על השאגת אריה שסובר שאין קדימה למצוה דאורייתא על דרבנן ע"ש טעמו ואכמ"ל. (הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שלי"ט מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית)

לאינו אלה אלוט לא ניתן להשיג כן" כאמת?

תשובה לחידה פר"ש: גבות עיניו (יד.ט). תשובה לחידה השבועית: פעמון/טלפון.

מרבץ העיר: משפחת פינס לאירוסי הבת משפחת יואל בלומנטל להולדת הבת משפחות פרקש – שלוינגר להכנס הבן הנכד מנחם נ"י לעול תורה ומצוות משפחות עבדלחק – אבהר (נני הרה) להולדת הבן הנכד משפחת ינון שרעבי להולדת הבן משפחת הרב חיים סימן טוב להולדת הבן משפחת זילברליכט להולדת הבן משפחת ארבל לבר מצוה **נני הרה:** משפחות גלוסקין – פלדמן לאירוסי הבן הנכד משפחות קוניץ – הרב רוזנבוים – יודקוביץ להכנס הבן הנכד הנני לעול תורה ומצוות משפחות שקלנובסקי להכנס הבן לעול תורה ומצוות משפחת טשינגל להכנס הבן לעול תורה ומצוות משפחת קורנגוט להכנס הבן לעול תורה ומצוות

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com